

Výtah z tisku 1997

o

EUROREGIONU NISA

Liberec, Únor 1998

Ucpaný hraniční přechod

HRÁDEK N. N. / ŽITAVA (dv) - Šedesátiminutové čekání na odbavení absolvovali v sobotu na hraničním přechodu v Hrádku nad Nisou - Žitava převážně němečtí turisté, a to v obou směrech.

Jak nám sdělili hrádečtí celníci, v sobotu odbavili 24 500 osob a celkem 10 000 automobilů. Z 85 procent šlo o turisty ze SRN, kteří se vraceli nebo jeli se svými ratolestmi na jarní prázdniny. Zbývající

turisté pocházeli z Nizozemí, Belgie a Polska. Nápor turistů byl od letošního 6. ledna druhým největším.

Kolony aut ucpaly hrádeckou Libereckou ulici až k benzinové stanici při vjezdu do Hrádku od Liberce. Invazi německých automobilů pocítili i liberečtí motoristé projíždějící centrem města. Včera byl na přechodu pro změnu nebyvalý klid.

leden 1997

Liberečtí policisté jsou spokojeni se spoluprací s polskými kolegy

Liberec (ouš) - Za velmi dobrou považuje policie a státní zastupitelstvo v Liberci česko-polskou spolupráci. Podstatně ulehčuje našim orgánům dohled nad dodržováním zákonů v pohraničí.

"Například po nedávném zavraždění mladé ženy v hotelu v Liberci, z něhož jsou podezřelí tři Poláci, po nich začali polští kriminalisté ihned pátrat a vzápětí je i dopadli," uvedla státní zástupkyně, která se zabývá trestnou činností způsobenou cizinci v pohraničí, a z důvodů osobní bezpečnosti nechce být jmenována.

Cizinci za poslední rok spáchali na Liberecku více než padesát trestných činů. Pětinu přitom mají na svědomí zločinci z nedale-

kého Polska. Dopustili se zejména krádeží a loupeží. Za jejich nejzávažnější skutek policie považuje ozbrojené přepadení německého motoristy ve Frýdlantu.

Z polského území přicházejí zloději často nelegálně přes zelenou hranici a vykrádají rekreační chaty nebo obchody a dopouštějí se i výtržností. Nedávno na Frýdlantsku zničili skleněné výplně v restauraci za osmdesát tisíc korun.

"Pachatelé se většinou rychle vracejí zpátky za hranice," uvedla státní zástupkyně. "Důkazy proti nim, které se podaří získat, předávají naši policisté polským kolegům a zločince pak potrestají soudy v Polsku. Tamější sazby se podobají našim."

Přibližně stejné množství trestných činů jako Poláci páchají na Liberecku Ukrajinci, především ti, kteří tu žijí bez povolení k pobytu. Dva z nich dokonce tloukli při loupeži taxikáře do hlavy kusem betonu a škrtili ho tkaničkou. Zachránil se jen náhodou. Pokud se Ukrajinci dopustili závažných skutků a policisté je zatkli ještě na území České republiky, skončili většinou ve vazbě, aby neuprchli do vlasti.

"Smlouva o právní pomoci existuje také s Ukrajinou, spolupráce je však horší než s Polskem. Nejeden nám rozsudek, vynesený nad pachatelem trestného činu spáchaného v České republice, ukrajinské úřady ani nesdělí," řekla státní zástupkyně.

únor 1997

Euroregion Nisa zahájí další tři nové projekty

2/97
LIBEREC (dv) - První letošní zasedání Rady české části Euroregionu Nisa se uskutečnilo včera za účasti jejích devatenácti členů.

Přítomní zhodnotili průběh nedávné konference v Jelení Hoře, která se konala u příležitosti pátého výročí založení Euroregionu Nisa. Přijali rovněž memorandum této konference k příhraniční spolupráci měst a obcí a okresů trojzemí - SRN, ČR a Polska.

Jak uvedl sekretář české části ERN Ing. Jaroslav Zámečník, diskuse se rozvinula ohledně projektů financova-

ných z programů Evropské unie. V současné době se stále pracuje na projektu přijatém již v loňském roce, který se týká turistického informačního systému. Podle Zámečníka se kromě tohoto projektu nyní objevily další tři, které je zapotřebí realizovat ještě letos. Jde o vybudování vícejazyčné navigace turistů, dále o datovou přeshraniční síť, která spočívá ve využití informací Internetu. Třetím projektem je rozvoj agentury regionálního rozvoje, která se v budoucnu má stát realizátorem řady projektů a různých aktivit.

U'mon 1997

Na hranicích se prodlužují fronty kvůli stávce Poláků

HRÁDEK NAD NISOU/HABARTICE (kal) - Časově neomezená stávka polských celníků, kteří tímto způsobem chtějí dosáhnout garancí současné výše svých platů, způsobuje problémy na hraničních přechodech s Polskem. Potvrdili to pracovníci přechodů v Habartcích a v Hrádku nad Nisou.

"Přestože bývá v neděli a v pondělí slabší provoz, měli jsem dnes díky důkladné kontrole polských celníků fronty dlouhé až sto metrů," říká zástupce cizinecké policie na hrádeckém přechodu Vítězslav Sehnoutka. Podle jeho zkušeností se situace zhorší koncem týdne. Nejvíce lidí jezdí přes tento přechod nakupovat do žitavských ob-

chodů ve čtvrtek, pátek a sobotu.

Stejný trend zaznamenali v Habartcích. Pracovnice cizinecké policie Kateřina Nováková potvrdila, že lidé na jejich přechodu čekali v pondělí průměrně dvacet minut. Běžně se ve všední dny v Habartcích nečeká.

Polští celníci stávkují proto, že polská vláda nesplnila svůj slib a nezahájila ve stanoveném termínu vyjednávání s celními odbory. Svůj protest vyjadřují na přechodech tím, že dokonale plní své pracovní povinnosti. Polští celníci, kterých je v odborech pět tisíc, tedy jedna třetina všech pracovníků celní správy, chtějí ve stávce setrvat až do splnění svých požadavků.

Trojazyčná navigace pro turisty v Euroregionu Nisa

SEVERNÍ ČECHY (tom) - V letošním roce má být na území Euroregionu Nisa zahájena česko-německo-polská navigace turistů. V praxi tedy půjde o příhraniční oblasti ČR, SRN a Polska, na české straně se realizace tohoto plánu dotkne okresů Děčín, Česká Lípa, Liberec, Jablonec n. N. a Semily.

Turisté mají být informováni čtyřmi typy panelů.

První z nich je určen pro motoristy a vůbec všechny účastníky silničního provozu, druhý typ panelu pak pro okresní města. Třetí typ poslouží cyklistům a čtvrtý pěším turistům. Všechny panely mají jednoho společného jmenovatele, informovat o turistických a kulturních zajímavostech jednotlivých regionů a lokalit.

Bären 1997

M L A D Á F R O N T A

DNES

SOBOTA 15. BŘEZNA 1997

Unie zpřísní pravidla poskytování pomoci z Phare

Brusel (ČTK) - Evropská komise rozhodne příští středu o zpřísnění pravidel poskytování pomoci přidruženým zemím z programu Phare. Smyslem reformy, která nezmění nic na objemu uvolňovaných prostředků, bude poskytovat tuto pomoc efektivněji na potřeby, o jejichž naléhavosti jsou přesvědčeny nejen adresátské státy, ale zejména sama komise.

"Smyslem je zúžit cíl této pomoci, aby šla tam, kde mají jednotlivé země největší problémy z hlediska svého budoucího připojení k unii," řekla mluvčí komise Loucewies van der Laanová. Prostředky z Phare by podle ní měly být uvolňovány zejména na reformu státní správy, harmonizaci právních řádů s evropskými normami a projekty v infrastruktuře, které propojí perspektivní členy s Ev-

ropskou unií - tedy dálnice, železnice či ropovody.

Druhým záměrem reformy je podle mluvčí přimět adresáty, aby o projektech rozhodovali operativně. "Stanovíme nyní velmi přísné lhůty, dokdy musí která země projekty realizovat. Pokud to neučiní, projekt se neuskuteční a prostředky se přesunou na něco jiného nebo i pro jinou zemi," uvedla Loucewies van der Laanová.

Někteří zástupci Evropské komise kritizují přidružené státy, že proces přípravy, schvalování a uskutečnění projektů zatěžují vnitropolitickými spory mezi ministerstvy, takže se pak využití peněz nepřipustně zdržuje - citováno bývá hlavně Polsko, ale někdy i Česká republika, kde některé problémy nastaly po přesunu odpovědnosti za Phare ze zruše-

ného ministerstva hospodářství na ministerstvo financí.

Program Phare byl zahájen v roce 1990 jako pomoc po ekonomickém šoku v postkomunistických zemích Evropy vyvolaném vlnou tržních reforem a liberalizací cen. V posledních dvou letech se Evropská komise snaží soustředit tyto prostředky na omezený okruh konkrétních projektů.

V období let 1990 až 1995 uvolnila unie do Phare 5,4 miliardy ECU. Program pro Českou republiku počítá v letech 1995 až 1999 s 320 až 395 miliony ECU. Nejvíce prostředků směřuje do budování transevropských sítí, zejména do modernizace železniční trati Děčín-Praha-Břeclav, na níž se podílí také Evropská investiční banka, a do různých projektů na pomoc soukromému sektoru.

Března 1997

Způsob využití programu PHARE se mění

■ *Pomoc se nyní má odvíjet od potřeb spojených s rozšířením unie*

BRUSEL (CTK) - Program nevrátí pomoci Evropské unie zemím střední a východní Evropy (PHARE) bude přeorientován výlučně na předvstupní přípravu kandidátů členství v unii. Rozhodla o tom Evropská komise. Základem pro poskytování prostředků z PHARE nebudou tudíž už požadavky předkládané přidruženými zeměmi, ale prioritní potřeby těchto států z hlediska jejich chystáního vstupu do EU. Ty budou stanoveny jednáním v rámci tzv. vstupního partnerství, které nahradí dosavadní procedury. Podle představ komise se tak urychlí realizace projektů a usnadní se schvalovací procedury. Jedním z cílů je podstatně omezit malé projekty a soustředit se na významné strukturální změny.

Rámec bude 30 procent financí poskytovaných z PHARE vyčleněno na posilování demokratických institucí a veřejné správy, což je podle názoru komise hlavním předpokladem vstřebání a praktického uplatnění legislativy EU (acquis communautaire) a osvojení si procedur a stylu práce institucí unie. Zvláštní pozornost bude vě-

nována posilování schopnosti kandidátů bojovat s organizovaným zločinem, nelegální migrací a podvody. Z této »kapitoly« PHARE má být také částečně financována spolupráce na kulturních a vzdělávacích programech EU, jako jsou Leonardo, Socrates a Media. Zbývajících asi 70 procent prostředků chce komise uvolňovat na investice do podniků a infrastruktury tam, kde je to ne-

zbytné k zapojení budoucích členů do jednotného trhu EU. Důraz bude kladen na oblasti, kde má unie vysoké požadavky, jako jsou ochrana životního prostředí, doprava, kvalita výrobků, ochrana spotřebitelů, ale i pracovní podmínky. PHARE se bude dále podílet na spolufinancování velkých infrastrukturálních projektů, zejména transevropských sítí, a také regionálních projektů. Komise slíbila už koordinaci s Evropskou investiční bankou (EIB) a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj, s nimiž bude také více spolupracovat při podpoře malých a středních podniků v přidružených zemích.

Program PHARE byl zahájen v roce 1990 jako prostředek naléhavé pomoci po ekonomickém zhroutilu země střední a východní Evropy vyvolaném první vlnou tržních reforem a liberalizací cen. Od té doby se stal významným nástrojem spolupráce mezi EU a státy střední a východní Evropy - v období 1990 - 94 vynaložila EU na projekty PHARE 4,2 miliardy ECU, pro etapu 1995 - 99 je k dispozici 6,7 miliardy ECU.

Nabídka pro turisty může být pestrá

■ *Podmínkou úspěchu je i zavedení regionální marketingové struktury*

Podle představitelů Euroregionu je to poprvé, co další rozvoj cestovního ruchu na Šumavě neurčí jen čeští nebo němečtí poradci, ale v rámci tzv. Otevřených fór turismu i lidé, kteří zde žijí a pracují. Vypracovaný Koncept rozvoje cestovního ruchu tak nabízí ucelený soubor silných a slabých stránek, možností a rizik, z něhož se odvodily rozvojové linie, cíle a strategie včetně katalogu konkrétních opatření.

Tvárci přitom prosazují, aby Šumava svůj rozvoj neorientovala podle správních hranic, ale podle přírodního prostoru. Doporučují realizovat řadu přeshraničních projektů nejen v oblasti cestovního ruchu, ale i dopravy, regionálního rozvoje, zemědělství nebo lesnictví. Předpokládána těžba zlata u Kašperských Hor jejich podporu nezískala, neboť není v žádném případě v souladu s rozvojem cestovního ruchu na Šumavě.

Levné nákupy nemají podporu

Podrobné hodnocení jednotlivých zájmových oblastí zahrnovalo například sport a volný čas, kulturní bohatství, vzhled obcí, ubytování a stravování, životní prostředí, dopravu, řízený pohyb návštěvníků, informace pro hos-

ty, marketing, pracovní příležitosti. Z řady stanovených cílů mimo jiné zaujme snaha prodloužit jednodenní pobyty a nepodporovat tak levný nákupní cestovní ruch. Za nejdůležitější cílové skupiny se přitom pokládají rodiny s dětmi, milovníci přírody (v rámci NPŠ) a kulturní turisté (ve městech) spolu se sportovními rekreatanty. Novými formami pobytu mají být ozdravné pobyty, prázdniny na venkově, ekoturistika. Tomu mají odpovídat i ubytovací a stravovací kapacity, jejichž ceny by se měly pohybovat okolo průměru. Podíl zahraničních návštěvníků by se měl zvýšit především v rámci fungující přeshraniční spolupráce.

Cyklostezky i kultura

Doporučuje se pokračovat v rozvoji cyklostezek, okruhů s kulturními tématy, oživit historické stezky, jako je například Zlatá stezka vedoucí z Grafenau přes Kvildu do Kašperských Hor. Rozpracovány mají být zásady pro vzhled šumavských obcí, sjednocena otevírací a návštěvní doba muzeí a památek, vybudován má být vlastní systém navigačního značení. Autoři také doporučují pořádat pravidelné semináře pro pronajímatele ubytova-

cích zařízení, workshopy na téma investice a financování, vydat seznam ubytovacích kapacit včetně jejich rozdělení podle kategorií.

Zpracovaný turistický program pak předpokládá účast jak Klubu českých turistů, lyžařských center, obcí, organizací cestovního ruchu, tak i privátních investorů. Výsledek této spolupráce by turisté měli pocítit například ve společné permanentce na vleky, lepším informování o sněhových podmínkách, rozšíření nabídky zimních sportů i o bruslení či jízdě na saních. Mezi doporučenými investičními záměry se objevuje i výstavba golfového hřiště nebo centra pro volný čas na Lipensku.

Hledání image

Německé poradenské firmy současně upozorňují, že Šumava patří k těm příhraničním oblastem, které si svůj profil pro různé cílové skupiny návštěvníků musí teprve nalézt. Budování vlastního image navíc ztěžuje i její rozdělení do několika okreseš a dvou bývalých krajů. Proto, jak tvrdí, má-li se Šumava na trhu cestovního ruchu usadit spolu se sousedním rakouským Mühlviertelem a německým Bavorským lesem, musí mít vedle vlastního image i regionální marketingovou strukturu. (zdz)

Euroregion Nisa se představil veřejnosti v nové publikaci

Nová sedmdesátistránková publikace nazvaná Města Euroregionu Nisa se objevila ve vybraných informačních střediscích, některých úřadech a v samosprávách. Na vydání publikace se podílely statistické úřady tří států - České republiky, Polska a Německa.

»Představujeme příhraniční města Hrádek nad Nisou (ČR), Bogatyni (PR) a Žitavu (SRN). Čtenář nalezne všechny potřebné demografické údaje, výši nezaměstnanosti, hospodářské výsledky, údaje o zdravotnictví, školství a také například počty bytů všech tří příhraničních měst.« komentoval obsah publikace vedoucí statistického úřadu v Liberci Ladislav Knap.

Součástí tříjazyčné verze je přehled institucí, hotelů a úřadů v jednotlivých městech. Vydavatelé se již loni přesvědčili, že podobné publikace jsou v příhraničí žádány. První společné dílo bylo o stotisícových městech Euroregionu Nisa Liberci, Jelení Hoře (PR) a Zhořelci (SRN). (ša)

Hospodářské komory chystají projekty pro podnikající ženy

ŽITAVA / LIBEREC (fan) - Podnikatelky 2000 je název společného projektu, jenž odstartuje 24. dubna v německé Žitavě na Prvním česko-německém setkání podnikatelek. Společně ho organizují Okresní hospodářská komora ČR v Liberci a pobočka drážďanské komory v Žitavě.

Setkání bude mít pracovní charakter zaměřený na sestavení programu akce, která bude zahájena v září letošního roku na Sychrově. Půjde o to, jak co nejlépe zorganizovat oboustrannou výměnu informací a praktických zku-

šeností, jak představit podnikatelské aktivity. Na programu setkání budou podle ředitelky OKH Liberec Ing. Evy Březíkové odborné přednášky a návštěvy ve vybraných podnicích. Uskutečnit by se měly i workshopy. "Projekt je oběma komorami připravován na dvouleté období. Německá strana jako hlavní pořadatel setkání hradí veškeré náklady s ním spojené," uvedla Březíková a dodala, že podnikatelkám z ČR postačí přihlásit se k účasti na OKH v Liberci a dopravit se do místa setkání.

Studenti tří zemí změřili znalosti v elektrotechnice

VARNSDORF (jv) - Mezinárodní soutěž v elektrotechnice žáků středních škol proběhla v rámci Euro-regionu Nisa letos potřetí.

Kromě odborné školy ze Žitavy a Bogatyně se soutěže zúčastnily zhruba dvě desítky žáků Integrované střední školy elektrotechnické ve Varnsdorfu. Teoretické znalosti elektroniky nejlépe zvládl Tomáš Pokorný, student varnsdorfské ISŠE. Do Varnsdorfu tak kromě ocenění putuje i počítač PC Pen-

tium. Dalších devět studentů získalo programovatelné kalkulčky.

Sedmé místo obsadil loňský vítěz Tomáš Bouček, desáté Martin Škranc. Výsledky byly vyhlášovány v prostorách starobylé a honosné žitavské radnice. Studentům blahopřál k úspěchu saský ministr kultury a vzdělání Hans Joachim Mayer, starostové města Žitavy a Varnsdorfu a představitelé žitavské vysoké školy.

duben 1994

Otevření brzdí diplomatická nóta

NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM (kal) - Na zatím neurčité datum bylo odloženo otevření hraničního přechodu v Novém Městě pod Smrkem na Liberecku. Přechod měl být dán do provozu ve středu 7. května, Poláci však podle zatím posledních informací neodeslali k otevření nezbytnou diplomatickou nótu na naše ministerstvo zahraničních věcí.

"Naše strana je připravena okamžitě začít odbavovat," říká ředitel Oblastního celního úřadu Liberec Karel Šimák. Čeští celníci již v objektu celnice na polské straně převzali potřebné prostory a kompletně je vybavili vším zařízením. Pro potřeby nového provozu přijali další pracovníky.

Podle Karla Šimáka se za-

tím otevření přechodu, jenž by měl sloužit osobní dopravě včetně autobusů, nedá odhadnout. "Je to čím dál tím složitější," říká ředitel OCÚ Liberec, "například poté, kdy byly naše připomínky v případě sousedního přechodu v Habarticích splněny, trvalo to ještě dalšího půl roku k výměně diplomatických nót..."

Kučer 1994

Mezi turisty roste zájem o krásy a pamětihodnosti Euroregionu Nisa

SEVERNÍ ČECHY (dv) - České části Euroregionu Nisa, který zahrnuje okresy Liberec, Jablonec, Semily, Česká Lípa a Děčín, se věnovali pracovníci libereckého oddělení Českého statistického úřadu.

Zaměřili se mimo jiné i na cestovní ruch, kdy uvedený euroregion nabízí dostatek rekreačních možností po celý rok, včetně návštěvy významných historických a kulturních památek. V loňském roce využilo ubytovacích zařízení

v euroregionu celkem 749 997 návštěvníků, což je z celkového počtu návštěvníků v republice 7,4 procenta. Nejvyšší návštěvnost zaznamenal okres Semily, kde se ubytovalo 279 959 hostů. Okres Semily má také nejvíce ubytovacích zařízení, a to 551 s 11 691 lůžkem. Druhé místo co do návštěvnosti náleží okresu Česká Lípa s počtem 139 808 návštěvníků. Na Českolipsku mají turisté k dispozici 170 ubytovacích zařízení s kapaci-

tou 7 444 lůžek. Třetím nejnavštěvovanějším okresem bylo Jablonecko, kde se ubytovalo 132 813 hostů. Předposlední místo náleží libereckému okresu se 116 786 návštěvníky a jako poslední je okres Děčín, který loni navštívilo 79 631 turistů. Jablonecko disponuje 228 zařízeními s kapacitou 6 284 lůžek, na Liberecku je 172 zařízení s počtem 4 972 lůžek a na Děčínsku slouží návštěvníkům 130 zařízení se 4 196 lůžky.

Kučer 1994

Přeshraniční spolupráce a úloha euroregionů

Historický vývoj

Evropu lze sice charakterizovat jako kontinent s nejstarší strukturou států a historických hranic, odlišné ekonomické a politické činnosti, především ve druhé polovině 20. století, však způsobily negativní rozvoj příhraničních oblastí. Nebyl to jenom případ rozhraní dvou základních politických soustav, z politických důvodů se nemohla rozvíjet přeshraniční spolupráce se sousedními zeměmi také např. ve Španělsku, Portugalsku nebo Řecku. Tyto faktory měly negativní vliv na okrajové oblasti sousedních států, které se postupně vyvíjely v strukturálně slabá území s omezenými dopravními vazbami.

Naopak nejstarší kořeny přeshraniční spolupráce jsou na německo-francouzských a nizozemských hranicích a ve skandinávských zemích, kde sílily postupné tendence minimalizace "bariérového" efektu státní hranice pro rozvoj území. Díky chybějícím právním a správním pravomocem jednotlivých obcí se začaly podle oblastí společného zájmu sdružovat obce samy. Prvním počinem bylo vytvoření společného sdružení obcí – euroregionu Euroregia Gronau na nizozemsko-německých hranicích, které posléze iniciovalo vznik celé řady přeshraničních subjektů až po založení Asociace přeshraničních regionů před 25 lety a založení vlastní iniciativy Evropské komise LACE pro podporu těchto iniciativ.

Iniciativy Evropské komise na podporu přeshraniční spolupráce

Rozhodujícím stimulem pro další rozvoj přeshraniční spolupráce jsou 80. léta, která jsou spojena se zavedením jednotného evropského trhu, s demokratickým vývojem ve střední Evropě, s otevřením většiny národních hranic, vznikem nových příhraničních regionů a v neposlední řadě i s vytvořením přeshraničních projektů mezi státy jako jsou pevná propojení mezi Francií a Velkou Británií, Dánskem a Švédskem. Otevření hranic a jejich nové ustanovení ukázalo, že integrace Evropské unie vyžaduje zvláštní přístupy. Principy přeshraniční spolupráce jsou dány zejména partnerstvím, subsidiaritou a existencí společně propojených záměrů. Pro dosažení těchto cílů je přeshraniční spolupráci věnována značná pozornost, směřující zejména k vyrovnaní ekonomických disparit. U států jako je Irsko, Severní Irsko, oblasti podél hranice Španělsko/Portugalsko, území Korsiky, Sardinie a Řecka, jsou podporovány především projekty dopravní a hospodářské infrastruktury. V oblastech přeshraniční spolupráce podél oblastí SRN/Nizozemí, SRN/Belgie, SRN/Dánsko, SRN/Lucembursko, Francie/Belgie, Francie/SRN, Finsko/Švédsko a příhraniční regiony mezi Bavorskem a Rakouskem jsou řešeny především problémy s restrukturalizací, nezaměstnaností a zemědělskými oblastmi, které je nutno diverzifikovat.

Program INTERREG a program CREDO

Nejrozsáhlejší Iniciativou Evropské unie pro přeshraniční spolupráci je program INTERREG. V rámci programu INTERREG I (1990–93) podpořily Strukturální fondy 31

operačních programů celkovou částkou 1,034 miliardy ECU. V současné době probíhá pokračování této iniciativy INTERREG II, v němž bylo zatím vyčleněno 2,565 miliardy ECU na 59 operačních programů. Hlavními příjemci v území jsou jednotlivá sdružení obcí a euroregiony, které zároveň programy doporučují.

Intenzivní podpora začíná na vnější hranici EU, kde se využívá prostředků iniciativ Phare CBC. Tento program byl odstartován v roce 1994 s rozpočtem 150 mil. ECU. Iniciativa programu CBC byla následně prodloužena do roku 1999 s předběžným rozpočtem 180 mil. ECU ročně. Současně byla přijata řada opatření pro pozdější spojení s programem INTERREG. Obdobně jako existuje 59 oblastí podporovaných z programu INTERREG, 17 oblastí je podporováno z programu Phare CBC. Pro Českou republiku je v pětiletém programu spolupráce se SRN k dispozici 125 mil. ECU a 42 mil. ECU s Rakouskem. Vedle toho jsou jednorázově podporovány tzv. trilaterální projekty na pomezí dvou nečlenských a jedné členské země Evropské unie. Prioritou jsou zatím projekty dopravní infrastruktury, zásobování energiemi, vodní hospodářství a rozvoj infrastruktury v cestovním ruchu, především cyklostezky. Začíná podpora přeshraniční spolupráce nečlenských zemí EU programem CREDO. Česká republika předpokládá čerpání finančních prostředků, zpočátku neinvestičních na česko-polské a česko-slovenské hranici. S ohledem na formu rozdělování prostředků není předem určena finanční kvóta, podporovány budou nejlepší projekty předložené Evropské komisi. S ohledem na celkovou výši lze však na příhraničí mezi jednotlivými státy předběžně počítat s podporou ve výši 0,5 – 1,00 mil. ECU ročně. V programech Phare CBC a CREDO je od počátku dodržován princip delegování pravomocí na příslušné orgány, proto jsou zástupci územních orgánů členy všech výběrových komisí od samého počátku programu.

Ve vztahu k nečlenským zemím ve Středomoří jsou opatření k podpoře přeshraniční spolupráce obsažena v nedávno schváleném programu MEDA.

Vznik euroregionů v České republice

V České republice začala přeshraniční spolupráce v letech 1990–92, kdy docházelo k oboustranným kontaktům samosprávných orgánů zahraničních partnerů, resp. sousedících států, a to za účelem společného organizování drobných akcí, převážně kulturního, sportovního či vzdělávacího charakteru. V tomto počátečním období lze hovořit pouze o příhraniční spolupráci bez jasné kontinuity a odpovědnosti.

Potřeba řešit širší okruhy otázek regionálního charakteru v oblastech společného zájmu a nutnost sdružování finančních prostředků k realizaci náročnějších projektů vyvolaly vznik zájmových sdružení měst a obcí, národních částí, tzv. euroregionů, jejichž součinnost se zahraničními partnery se odvíjí na základě rámcových dohod o spolupráci. Obsahem těchto dohod je zpravidla řešení otázek hospodářské spolupráce, problematiky životního prostředí, dopravy, cestovního ruchu, kulturní výměna, vzdělávací akce. V současné době je vysoce aktuální, že i na tyto aktivity je možno použít prostředky programu Phare CBC, v rámci tzv. Fondu malých projektů (projekty okolo 300 tis. Kč). Na tomto základě vznikají národní výkonné orgány a sek-

retariáty, současně pak dochází k vytváření účelových pracovních skupin. Lze konstatovat, že převážná část decentralizované přeshraniční spolupráce měst a obcí České republiky se realizuje v těchto zájmových sdruženích. Rozdílná je úroveň jednotlivých forem spolupráce i statutů, také zde však dochází k postupnému sladování s platnými normami v České republice. Rozdílem je například forma členství, kdy v SRN jsou kolektivními členy všechny obce v příhraničních okresech, v ČR je členství individuální. Rozdílná je i úloha státní správy (okresních úřadů) a jejich představitelů v euroregionech, kterou se Ministerstvu vnitra podařilo specifikovat, okresní úřady v SRN hrají úlohu státní správy i samosprávy. Euroregiony v minulosti existovaly pouze na hranicích se SRN (s přesahem na území Polska (Nisa) a Rakouska (Šumava – Bavorský les). Tyto euroregiony jsou zároveň členy Asociace přeshraničních regionů. V současnosti vznikají značné iniciativy na česko-polské hranici (vznikl Euroregion Glacensis), připravuje se vznik podobné iniciativy na Jesenicku (okresy Jeseník, Šumperk a Bruntál) a aktivní činnost vyvíjí i Severomoravské sdružení měst a obcí (Ostrava – Katovice). Odlišně je řešena situace na česko-rakouské hranici, kde byly v roce 1992 z iniciativy vlády ČR založeny tzv. Výbory pro spolupráci s Horním a Dolním Rakouskem. Výbory neměly právní subjektivitu, s ohledem na úzké zapojení do programu Phare CBC (návrhy projektů, aktivní zapojení do fondu malých projektů) se v současnosti hledá optimální forma transformace k jejímu získání.

Koordinace činností regionů

Příznivým východiskem pro další rozvoj euroregionů je dohoda na úrovni ústředních orgánů o rozsahu jejich kompetence. V minulosti se kompetence dělily do tří ministerstev bez určení hlavního gestora – Ministerstva zahraničních věcí (soulad přeshraniční spolupráce se zahraničně-politickými zájmy), bývalého Ministerstva hospodářství (ekonomické záležitosti přeshraniční spolupráce a regionální rozvoj) a Ministerstva vnitra (příprava legislativy v návaznosti na dokumenty a doporučení orgánů Rady Evropy). Na základě kompetenčního zákona se hlavním gestorem za danou spolupráci stalo Ministerstvo pro místní rozvoj, neboť mu bylo uloženo zajišťování činností spojených s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur a provázanost s dalšími rezorty. Spolupráce v dotčených oblastech je dána založením Pracovní komise pro přeshraniční spolupráci, která pracuje pod vedením náměstka ministra Ing. Romana Líška. Dopisy svých ministrů byly členy komise jmenovány ředitelky kompetenčních odborů: na Ministerstvu zahraničních věcí – Ing. Edita Hrdá a na Ministerstvu vnitra JUDr. Marie Widemanová. V rámci této komise se příslušná ministerstva dohodla na společném postupu v dalším období, mimo jiné na svolání zástupců jednotlivých euroregionů v průběhu července tohoto roku.

Přehled euroregionů

1. Euroregion Nisa-Neisse - Nysa

Regionální sdružení měst a obcí vzniklo dne 11. prosince 1992 na základě smlouvy o sdružení. Skutečný začátek činnosti je možno datovat na květen 1991, kdy byla v Zittau podepsána dohoda o spolupráci záj-

mového sdružení obcí a okresů hraničních oblastí mezi Českou republikou, Spolkovou republikou Německo a Polskou republikou. V Zittau je sídlo společného euroregionu, česká strana má sídlo v Liberci, předsedou české části je starosta města Rumburk Václav Pohl. Členy Euroregionu Nisa jsou na české straně právnické osoby (města a obce) – počet se pohybuje okolo 140 – z okresů Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Semily a část okresu Děčín. Členem euroregionu je také Okresní hospodářská komora v Liberci. Jednatelům euroregionu je Ing. Zámečník.

Oblast spolupráce se, podobně jako u ostatních sdružení obcí (euroregionů), soustřeďuje především na životní prostředí, energetiku, kulturu, školství, sport a cestovní ruch. V poslední době se těžiště činnosti posunulo s postupným vývojem přeshraniční spolupráce směrem ke koordinaci a vyhledávání projektů v rámci území. Činnost je koordinována s agenturou regionálního rozvoje, která sídlí v Liberci a podílí se z velké části na vlastní realizaci projektů.

2. Euroregion Labe/Elbe

Euroregion Labe/Elbe byl založen 24. června 1992 v Ústí nad Labem rámcovou smlouvou o sdružení. V současné době je dobrovolným pracovním společenstvím svazů "Klub Euroregionu Labe/Elbe" a "Kommunalgemeinschaft Euroregion Oberes Elbtal/Osterrgebirge" a v nich zúčastněných obcí a okresů. Sídlem Euroregionu Labe/Elbe je Pirna v SRN. Sekretariát euroregionu sídlí v Ústí nad Labem. Českou část tvoří "klub Euroregionu Labe", který je samostatnou právnickou osobou ze dne 9. 6. 1992. Česká část sdružuje cca 190 měst a obcí okresů Litoměřice, Teplice, Ústí nad Labem a části okresu Děčín. Obě sdružení mají samostatné struktury a vlastní stanovy. Orgány euroregionu jsou, podobně jako u ostatních, rada, prezidium a sekretariát. Prezidentem euroregionu je přednosta okresního úřadu Teplice Tomáš Říman.

3. Euroregion Krušnohoří/Erzgebirge

Zájmové sdružení Euroregion Krušnohoří vzniklo v závěru roku 1992, v současné době zahrnuje na české straně cca 80 měst a obcí z okresů Chomutov, Most, Louny a Teplice. Sídlem české části je město Most, předsedou české části Euroregionu je starosta Mostu Ing. Jiří Šulc, sekretářem je Mgr. František Bína.

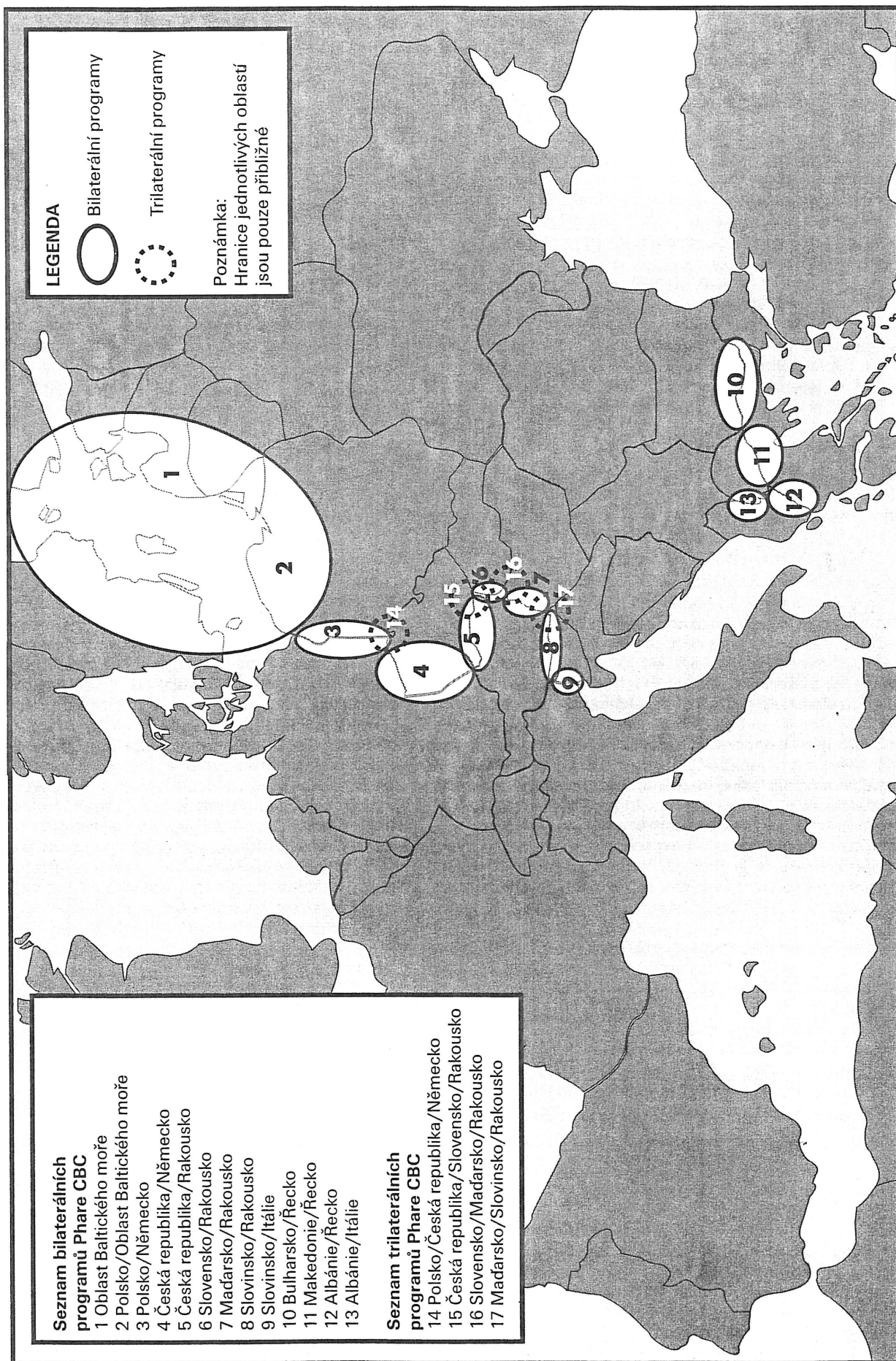
4. Euroregion Šumava - Bayerischer Wald - Mühlviertel

Trilaterální zájmové sdružení obcí zahrnuje oblast Šumavy, Dolního Bavorska a Horního Rakouska. Česká část uvedeného sdružení se oficiálně nazývá Euroregion Šumava – jihozápadní Čechy a zahrnuje cca 85 obcí a měst z okresů Klatovy, Český Krumlov, Prachatic a Domažlice. Euroregion má sídlo v Prachaticích – jednatelkou je Ing. Jana Žlábková, novým předsedou byl v dubnu tohoto roku zvolen bývalý přednosta Okresního úřadu Klatovy a poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Ing. Ivan Bečvář. Členy předsednictva jsou všichni přednostové dotčených okresních úřadů, stanovy euroregionu byly schváleny dne 2. března 1993 a jsou valnou hromadou průběžně potvrzovány.

5. Euroregion Egrensis

Euroregion Egrensis byl fyzicky prvním euroregionem, který vznikl na západní hranici za účasti okresů Karlo-

MAPA ZNÁZORNŮJÍCÍ OBLASTI POKRYTÉ PROGRAMY PHARE CBC

vy Vary, Sokolov, Cheb a Tachov. Euroregion byl zaregistrován 20. února 1992, členy se stalo 27 obcí okresu Cheb, předsedou starosta Aše Ing. Syrovátka. S ohledem na nevyváženost formy spolupráce, která zahrnuje saskou část Vogtland, okresy Saarle-Orla v Durynsku a především přilehlé bavorské okresy, vznikla v průběhu roku 1996 nová iniciativa na rozšíření euroregionu i na okresy Karlovy Vary (především sdružení obcí Krušné Hory – západ), Sokolov a Tachov. Tyto aktivity pokračují i v roce 1997, kdy se postupně rozšiřuje členská základna. Předsedou české části euroregionu byl zvolen starosta města Cheb p. Otakar Mika.

6. Euroregion Glacensis

Dohoda o vzniku prvního euroregionu na česko-polské hranici Euroregionu Glacensis byla podepsána v prosinci roku 1996 v Hradci Králové. Euroregion je tvořen okresy Trutnov, Šumperk, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí a částí okresu Jeseník. Euroregion

úže kooperuje i s okresem Hradcem Králové. Jednatel euroregionu je p. Morawiec.

V průběhu minulých let se v zemích západní Evropy jednoznačně prokázal význam a úloha sdružení obcí – euroregionů v příhraničních oblastech, především pro jejich další rozvoj a vzájemnou koordinaci zájmů. Tato úloha byla zdůrazněna zvýšenou pozorností ze strany Evropské komise, nejprve prostřednictvím programu INTERREG, následně pak programem Phare CBC. Tímto impulsem se podařilo výrazně motivovat české euroregiony, které jsou významně zapojeny do výběru jednotlivých programů, u drobnějších akcí budou mít při výběru hlavní úlohu. Závěrem lze konstatovat, že etapa hledání forem, nejistot při zaměření a činnosti těchto územních aktivit skončila a v současnosti se jejich činnost dostala na standardní formu, obvyklou v zemích Evropské unie.

oddělení přeshraniční spolupráce
RNDr. Jiří Horáček

VÍCENÁRODNÍ PROGRAM PHARE CREDO

Program CREDO je připravovaným vícenárodním programem Phare, který bude podporovat přeshraniční spolupráci mezi zeměmi střední a východní Evropy. Ve srovnání s už probíhajícím programem přeshraniční spolupráce ČR s Německem a Rakouskem disponuje program CREDO podstatně menším objemem prostředků, zaměřuje se tedy především na projekty limitovaného rozsahu.

Program bude podporovat různé druhy aktivit s pozitivním přínosem pro příhraniční oblasti na obou stranách hranic – pořádání studijních pobytů, seminářů, zpracování studií, financování malých infrastrukturních projektů – které přispějí k navázání dobrých sousedských vztahů a vytvoří podmínky k zajištění sociálně – ekonomického rozvoje příhraničních oblastí. Podmínkou je dohoda partnerů na obou stranách hranice o prospěšnosti navrženého projektu a jeho spolufinancování z vnitřních zdrojů zainteresovaných zemí.

Celkové množství finančních prostředků na léta 1996–99 pro 13 zemí (příjemců) pomoci v rámci programu CREDO představuje 102 mil. ECU (12 mil. ECU pro program v r.1996 a 30 mil. ECU pro následující léta). Pro jednotlivé země se předpokládá přidělování prostředků na konkurenčním základě; pro každou by měla být k dispozici určitá garantovaná částka, o dalším navýšení prostředků se bude rozhodovat na základě prokázání připravených vhodných projektů, realizačních schopností vybraných organizací, přínosů již realizovaných projektů apod.

Program jako celek bude řízen Koordinační skupinou vícenárodních programů Phare, která stanoví základní principy a cíle programu i jeho řídicí struktury. Na centrální úrovni bude ustaven Řídicí tým programu CREDO. O výběru a financování projektů bude rozhodovat Evropská komise. V každé zemi budou vytvořené Regionální pohraniční komise, které budou zajišťovat informovanost o programu v zainteresovaných oblastech, pomáhat žadatelům s vypracováním přihlášek projektů, vyhodnocovat přihlášky projektů a doporučovat Evropské komisi vybrané projekty

k financování. Jeden z členů každé Regionální hraniční komise bude jejím zástupcem v Poradním sboru programu, který bude vyhodnocovat realizaci programu a poskytovat doporučení Koordinační skupině ke zvýšení efektivnosti programu. Administrativu Regionálních hraničních komisí budou zajišťovat jejich sekretariáty. Pro hodnocení a výběr projektů určí Regionální hraniční komise vyhodnocovací subkomise. Regionální hraniční komise navrhnou smluvní organizace, které budou ve spolupráci s řídicím týmem zajišťovat finanční řízení programu.

První rok realizace programu bude zaměřen především na ustavení řídicích struktur programu, zajištění informovanosti o novém programu, dále pak na shromáždění a vyhodnocení prvních přihlášek projektů.

Za ČR je garantem programu Ministerstvo pro místní rozvoj, koordinátorem programu v ČR je RNDr. Petr Uzel (Odbor evropské integrace MMR, tel. 2486 1210, fax 2481 2930).

V nejbližší budoucnosti proběhnou v rámci přípravy programu následující akce:

- Koordinátoři programu CREDO navrhnou oblasti, které se v jednotlivých zemích mohou zapojit do programu; česká strana připravuje návrh, který bude dokončen po seznámení se s odpovídajícími oblastmi na polské a slovenské straně.
- Na základě připomínek jednotlivých zemí připraví Evropská komise konečnou verzi Směrnic programu CREDO.
- Jednotlivé státy zašlou přibližně do konce června přihlášky projektů pro I. kolo výběru, které bude svým způsobem zkušební (omezení pouze na neinvestiční projekty, ještě nejsou ustavené řídicí struktury programu v jednotlivých zemích ani na úrovni EK); v této fázi se výběr může týkat pouze projektů, které už jsou do určité míry připravené. Česká strana má návrhy projektů pro česko-polské pohraničí z "Koordinační studie rozvoje česko-polského pohraničí", které budou projednány příslušnou stálou pracovní skupinou Mezivládní česko-polské komise pro rozvoj přeshraniční spolupráce. Zatím neexistují návrhy projektů pro česko-slovenskou hranici, předpokládá se zpra-

cování návrhů projektů pro severní část společné hranice. Na podzim se očekává vyhlášení II. kola výběru projektů, které už zahrne jejich úplné spektrum. Bude probíhat prostřednictvím ustavených řídicích struktur programu.

- V jednotlivých zemích budou ustaveny řídicí orgány programu – regionální pohraniční komise, jejich sekretariáty, vyhodnocovací subkomise a smluvní organizace.

Regionální pohraniční komise budou jmenovány koordinátorem programu CREDO. Budou ustaveny pro česko–polskou a česko–slovenskou hranici. Každá má mít 10–20 členů s nadpolovičním zastoupením samosprávy příhraničních orgánů, zbytek budou tvořit zástupci příslušných dalších místních institucí, předsedou obou komisí bude dr. Uzel jako koordinátor programu CREDO v ČR. Složení komisí bude posuzováno také v souvislosti se složením komisí na druhé straně hranice (obdobný počet členů i jejich struktura).

Vyhodnocovací subkomise pro výběr projektů (5–7 členů) budou složené z některých členů regionálních pohraničních komisí, případně doplněny nezávislými experty. Výběr provedou příslušné komise po svém ustavení. V případě těchto subkomisí je nutné sladění počtu jejich členů

s obdobnými polskými a slovenskými subkomisemi, protože výběr projektů bude prováděn společně.

Sekretariáty (resp. jeden sekretariát společný pro obě komise) budou určeny regionálními pohraničními komisemi, jejich úkolem bude zajišťovat administrativu programu. Předpokládá se, že budou fungovat v rámci již existujících organizací s určitou prokázanou úrovní realizačních schopností. O umístění těchto sekretariátů bude rozhodnuto po konzultacích s organizacemi, které připadají v úvahu, pro výběr je nutné i zajištění návaznosti na obdobné sekretariáty na polské a slovenské straně;

Smluvní organizace bude za ČR s největší pravděpodobností určena jen jedna. Bude vybrána (zřejmě v průběhu IV. čtvrtletí 1997) konsorciem firem, které bude zajišťovat chod programu na návrh koordinátora programu za ČR. Jejím posláním bude zajišťovat finanční řízení vybraných projektů, může být shodná se sekretariátem regionální hraniční komise, musí mít zavedené platební systémy, být finančně spolehlivá, personálně vybavená pro kontrahování a řízení měkkých i investičních projektů.

oddělení evropské integrace
Ing. Eva Píšová